

Védett tulajdonság: fogyatékos

Diszkrimináció területe: közszolgáltatás

Diszkrimináció típusa: közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Jogsértést megállapító határozat

Kérelem, a kérelmező álláspontja

A mozgásszervi fogyatékos kiskorú kérelmező édesapjával autóbusszal kívánt utazni, a jármű azonban nem volt akadálymentes kialakítású, arra kerekesszékekkel nem lehetett felszállni. Az édesapa az összecukott kerekesszéket az autóbusz poggyásztartójában próbálta elhelyezni, amely oda nem fért be. Ezt követően jelezte a sofőrnek, hogy összezárt állapotban szeretné azt felvinni a járműre, aki azt nem engedte arra való hivatkozással, hogy – ha felvinné – szükség esetén nem lehet az autóbusról elmenekülni. A sofőr azt sem engedte meg neki, hogy két ülés közé tegye a kerekesszéket, azt mondta, hogy vagy a buszpályaudvaron hagyják a segédeszközt, vagy nem utaznak. Az édesapa végül a diszpécserszolgálaton helyezte el a kerekesszéket, így az autóbusról leszállva a hátán kellett vinnie a gyermekét.

A kérelmező előadta azt is, hogy korábban volt egy helyi telefonszám, amelyen lehetett jelezni az akadálymentes autóbusz iránti igényt, de ezen a számon már csak egy központi telefonszámról adnak tájékoztatást, amit többször hívott járatindulással kapcsolatban, azonban azt nem vették fel.

Az eljárás alá vont álláspontja

Az eljárás alá vont előadta, hogy az adott esetben a kerekesszék nem volt biztonságosan és olyan módon elhelyezhető az utastérben, hogy az utasok autóbuszban belüli szükséges mozgását ne gátolja, elmozdulás ellen biztosítható legyen, és az utasok testi épségében, magukkal vitt poggyásaikban, az autóbuszban és annak felszerelési tárgyaiban kárt vagy szennyeződést ne okozzon. A kerekesszéket összecukva – a méretéből adódóan – a jármű poggyásztartójában nem lehetett elhelyezni, és az érintett jármű kialakítása sem volt alkalmas a kerekesszékekkel történő utazásra, mert kerekesszék szállítására kijelölt területtel nem rendelkezett, így a kérelmező kerekesszékben ülve a járművön nem volt szállítható.

Az eljárás alá vont szerint az autóbusz-vezető a vonatkozó jogszabályi előírások és az üzletszabályzati rendelkezések szerint járt el, a vizsgálat tárgyát képező intézkedés az egyenlő bánásmód követelményét nem sértette, ezért álláspontja szerint a kérelem alaptalan volt.

Az eljárás alá vont előadta azt is, hogy a kérelmező utazási igényének előzetes jelzése esetén igénybe vehette volna védett tulajdonságára tekintettel a megfelelő közlekedési formát, a részéről azonban előzetes igénybejelentés nem történt.

Az eljárás alá vont a hatóság felhívására nyilatkozott arról, hogy az általa üzemeltetett autóbuszok 33 %-a alacsony belépésű, 22 %-a alacsonypadlós jármű; az ügyben érintett vonalon a járatok felén alacsony belépésű járművek közlekednek, melyekkel biztosítható a kerekesszékes utazás.

Az eljárás alá vont a hatóság felhívására azt is előadta, hogy az érintett térségre vonatkozóan a menetrendben nincs megjelölve, hogy mely járatokon közlekednek a kerekesszékes mozgáskorlátozottak utazására is alkalmas autóbuszok, továbbá, hogy tekintettel arra, hogy a járműállománynak csak egy része alkalmas a kerekesszékes utasok kiszolgálására, rendkívüli esemény bekövetkeztekor (pl. műszaki meghibásodás) annak pótlása nem biztosítható minden esetben ugyanolyan paraméterekkel bíró járművel.

Az eljárás lefolytatása

A felek között az eljárás során nem jött létre egyezség, ezért a hatóság a felek nyilatkozatai, a becsatolt dokumentumok és a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembevételével döntést hozott.

A hatóság döntése és annak indokai

Megállapítható volt, hogy az eljárás alá vont jelentős arányban rendelkezett, illetve rendelkezik olyan autóbusszokkal, amelyekkel a kerekesszékes utasokat akadálymentesen tudja szállítani, a menetrendben azonban nem jelöli, hogy melyik járat akadálymentes.

Az eljárás alá vont hivatkozott arra, hogy ha a kérelmező előzetesen jelezte volna utazási igényét, úgy azt biztosította volna számára. Úgy nyilatkozott, hogy utazási, segítségnyújtási igényt a honlapján leírtak szerint lehet bejelenteni.

Ugyanakkor megállapítható volt, hogy sem az eljárás alá vont weboldalán, sem a megállóhelyeken nem volt megfelelő tájékoztatás arról, hogy miként lehet akadálymentes jármű iránti igényt bejelenteni. A kérelmező által igénybe vett jármű nem volt akadálymentes, arra kerekesszékes nem lehetett felszállni, és a kerekesszéket poggyászként sem lehetett a buszon szállítani.

Megállapítható volt, hogy a kérelmezőt a mozgásszervi fogyatékosága miatt ténylegesen hátrány érte a nem mozgásszervi fogyatékos utasokhoz képest azáltal, hogy nem tudta a közszolgáltatást akadálymentesen igénybe venni. A hatóság megítélése szerint a kellő tájékoztatás hiánya vezetett ahhoz, hogy a kérelmező az adott esetben nem tudott akadálymentes járatot igénybe venni, így a szolgáltatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférése nem volt biztosított. Az eljárás alá vont tehát azzal sértette meg az egyenlő bánásmód követelményét, hogy nem nyújtott tájékoztatást arról, hogy mely járatai akadálymentesek, és arról sem, hogy miként lehet akadálymentes járat iránti igényt bejelenteni.

Nem volt elfogadható az eljárás alá vontnak arra történő hivatkozása, hogy a kérelmező nem jelezte előre az utazási igényét, hiszen az eljárás alá vont nem biztosított kellő információt arról, hogy azt miként teheti meg.

Az eljárás alá vont hivatkozott arra is, hogy a menetrendben azért nem jelöli az akadálymentes járatokat, mert a járműállománynak csak egy része akadálymentes, és valamely rendkívüli esemény bekövetkezése esetén az nem lenne mindig pótolható. A hatóság megítélése szerint valamely rendkívüli esemény bekövetkezése indokolhatja azt, hogy egy akadálymentesként jelzett járaton konkrét esetben egy nem akadálymentes járművet állítsanak be, az azonban nem indokolt, hogy a jövőben esetlegesen bekövetkező rendkívüli események miatt akadálymentes járatok a menetrendben egyáltalán ne legyenek jelölve.

A hatóság álláspontja szerint – addig is, amíg a teljes járműállomány nem lesz akadálymentes – az eljárás alá vont által nyújtott személyszállítási közszolgáltatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához feltétlenül szükséges, hogy a fogyatékos személy egyszerűen hozzáférhető módon, kellő információhoz jusson az akadálymentes járatokkal, azok igénybevehetőségével kapcsolatban.

Az eljárás alá vontnak az eljárásban felhozott érveivel, hivatkozásaival nem sikerült bizonyítania, hogy a megkülönböztetésnek olyan törvényes indoka volt, amely a jogsértés megvalósulását kizárja.

A hatóság megállapította, hogy az eljárás alá vont azzal, hogy nem nyújtott tájékoztatást arról, hogy mely járatai akadálymentesek, és arról sem, hogy miként lehet akadálymentes járat iránti igényt bejelenteni, nagy mértékben akadályozta, illetve megnehezítette a kérelmező számára az adott közszolgáltatáshoz való hozzáférést, az adott alkalommal jelentősen megnehezítette az utazását.

A hatóság megállapította, hogy az eljárás alá vont megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg a kérelmezővel szemben fogyatékoságával összefüggésben az általa nyújtott személyszállítási szolgáltatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása tekintetében.

A hatóság az eljárás alá vontat figyelmeztetésben részesítette és elrendelte a jogsértő állapot megszüntetését, kötelezte az eljárás alá vontat, hogy minden vonalán – napszakonként arányosan elosztva – biztosítson akadálymentes járatokat úgy, hogy ezeket a menetrendjeiben jelölje meg.

Emellett esetenként, előzetes, egyedi igénybejelentés alapján a menetrendben akadálymentesként nem jelölt járaton is biztosítson akadálymentes járművet a mozgásfogyatékos személyek számára és erre nézve alakítson ki megfelelő eljárásrendet, melyről az egyébként szokásos információs csatornáin nyújtson megfelelő tájékoztatást.

Az eljárás alá vont a határozattal szemben jogorvoslattal élt; a kereseti kérelmében kizárólag az alkalmazott jogkövetkezményt tartotta jogsértőnek.

A bíróság döntése

A bíróság az alperes határozatának arra vonatkozó kötelezését, hogy a felperes minden vonalán – napszakonként arányosan elosztva – biztosítson akadálymentes járatokat, megsemmisítette, egyebekben a keresetet elutasította.

(2024. augusztusi határozat)